

Liikenne- ja viestintäministeriö
PAO/ Markkinayksikkö

Viite: Lausuntopyyntö LVM/905/03/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta lausuntoa otsikon asiassa.

Oikeusrekisterikeskus toimii luonnoksessa mainittujen konkurssi- ja yrityssaaneerausrekisterin, liiketoimintakieltorekisterin, rikosrekisterin ja sakkorekisterin rekisterinpitäjänä.

Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä.

Oikeusrekisterikeskus on kiinnittänyt toimialaansa liittyen muistiossa huomiota seuraaviin seikkoihin.

1. Vaikutus rekisterinpitotehtäviin

Oikeusrekisterikeskus pitää lähtökohtaisesti hyvänä sitä, että liikennelupia koskevat rekisterisäännökset ja soveltuvuusarvioiteja koskevia luovutus-säännöksiä pyritään kokoamaan yhteen, kaikki liikennemuodot kattavaan, säännökseen.

Oikeusrekisterikeskus luovuttaa rekisterinpidossaan olevista henkilörekistereistä laajasti tietoja viranomaisten suorittamia soveltuvuus- ja luotettavuusarvioiteja varten. Erityisesti rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietoja käytetään arvioitaessa henkilön soveltuvuutta ja tiedonsaantisäännökset ovat nykyisellään hyvin hajallaan erityissääädöksissä.

Rekisteritietojen luovutusmäärät koskien liikenteen lupia ovat vuositasolla merkittävät. **Rikos- ja sakkorekisteriä** koskevien kyselyjen osalta Oikeusrekisterikeskus pitää ensiarvoisen tärkeänä, että Liikenteen turvallisuusvirasto

Postiosoite
PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite
Vanajantie 10 B
13110 Hämeenlinna

Puhelin	Telefax	Sähköposti
029 56 65631	029 56 65703	oikeusrekisterikeskus@om.fi

ottaisi käyttöön Oikeusrekisterikeskuksen valtion keskitettyyn sanomavälityspalveluun (VIA) julkaiseman kyselyrajapinnan. Näin molemmissa viranomaisissa tehtävää manuaaliryöstä saadaan vähennettyä nykyisestä. Rikos- ja sakkorekisteristä luovutetaan tietoja liikenteen lupia koskien vuositason ELY-keskuksille n. 70.000 kertaa¹ ja Liikenteen turvallisuusvirastolle n. 2.000 kertaa².

Tietojärjestelmämuutokset

Tietojen siirron automatisointi ja uusien tietoliikenneyhteyksien avaaminen aiheuttavat kustannuksia ja määrärahat muutoksiin on varmistettava. Arvio kustannuksista Oikeusrekisterikeskukselle yhden uuden liittymän rakentamiseen VIA -palveluun on noin 10.000 – 20.000 €, mikäli varsinaisiin lähdejärjestelmiin ei ole tarvetta tehdä mitään muutoksia. Lähdejärjestelmiin vaadittavia muutoksia ei luonnoksen perusteella ole tunnistettu.

Pääsääntöisesti tiedot **liiketoimintakieltorekisteristä ja konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä** liikennelupa-asioissa luovutetaan Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön kautta, velvoitteidenhoitoselvityksen muodossa. Rekisteritietojen luovutus tapahtuu konekielellisesti suoraan Verohallinnon järjestelmään, eikä aiheuta Oikeusrekisterikeskuksessa henkilötyötä.

1.1 Huomioita koskien tiedonsaantisäännöksiä

Pääosin Liikenteen turvallisuusvirastolle kirjatut tiedonsaantisäännökset on kirjattu asianmukaisesti.

Sakkorekisteritietojen luovuttamisesta säädetään sakon täytäntöönpanolain 50 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla.

Sakon täytäntöönpanolain (672/2002) 50.2 §:n mukaisesti tietoja ei saa luovuttaa enää sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamisesta tai antamisesta. Syyksi ajalliseen rajoittamiseen on sakon täytäntöönpanolain esitöiden (HE 218/2001) mukaan katsottu se, että ei voida pitää kohtuullisena sitä, että sakkorangaistus voisi pitkäaikaisesti vaikuttaa esimerkiksi luotettavuudesta tai soveltuvuudesta tehtäviin selvityksiin ja arviointeihin. Sakkorekisteriin talletetut tiedot myös ovat ensisijaisesti täytäntöönpanoa varten, eikä niiden säilyttämistä pitkään täytäntöönpanon päättymisen jälkeen voi pitää perusteltuna. Mainitut seikat on otettu huomioon ehdotonta ajallista luovutusrajoitusta sää-

¹ Lukuun on laskettu Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen arvio VIA kyselyrajapinnan kautta tehtävistä liikenteen lupakyselyistä vuosittain ja kaikkien ELY-keskusten taksilupia koskevat kyselyt. VIA kyselyrajapinta on otettu käyttöön 22.2.2017, joten kattavaa vuositilastoa kyselymääristä ei ole vielä saatavilla.

² Liikenteen turvallisuusviraston tekemät kyselyt vuositasona ovat olleet noin 2.000 kpl ja ne toteutetaan manuaalisesti.

dettäessä.

Lentomiehistön pätevydestä ja koulutuksesta sääntelevässä II osan 13 luvun 2.2 §:ssa luetellaan syyt, joiden vuoksi henkilölupaa ei myönnettäisi. Kolmannen kohtaan on kirjattu, että hakijan on katsottava olevan soveltumaton luvan haltijaksi, jos hän on rikos- tai sakkorekisteristä ilmenevällä tavalla syyllistynyt edeltäneen viiden vuoden aikana liikenneturvallisuuden vaarantamiseen ilmailussa, ilma-aluksen tai muun kulkuneuvon kuljettamiseen tai ohjaamiseen rikoslain 23 luvussa tarkoitetulla tavalla alkoholin tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena, alkoholin tai muun huumaavan aineen käyttämiseen lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä maaorganisaatiossa, törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen tai ilmailurikkomukseen.

Mainitun säännöksen viiden vuoden ajallisesta ulottuvuutta lienee syytä tarkastella uudelleen, koska Oikeusrekisterikeskus ei luovuta yli kolme vuotta vanhoja sakkorekisterin tietoja.

Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993). Rikosrekisterilain 4a § 1 momentin 2 kohdan mukaan, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus. Tietojen luovuttaminen on mahdollista mainitun lainkohdan mukaan, kun luotettavuusvaatimus on kirjattu lakiin tai sitä alempiasteiseen säädökseen. Näin ollen kirjaus säännöksiin siitä, että Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada rikosrekisteritietoja ei ole välttämätön. Riittävä olisi maininta siitä, että rikosrekisteritietojen luovutuksesta säädetään rikosrekisterilaissa.

2. Liikenneasioiden rekisteri

Liikenneasioiden rekisteristä säädettäisiin V luvussa. II luvun 1.4 §:n mukaan rekisteriin tallennettaisiin lupa-asian käsittelyssä tarvittavia rikos- ja rikkomustietoja. Puheena olevaan tietoryhmään kuuluisivat Oikeusrekisterikeskuksesta saatavat tiedot rikos- ja sakkorekisteristä.

Liikenneasioiden rekisterin tietojen poistamisesta ja säilyttämisajoista säädettäisiin II luvun 6 §:ssä. Luonnoksen ensimmäinen momentti sisältää maininnan, että 6 §:ää sovelletaan, ellei tietojen poistamisesta tai säilyttämisestä ole säädetty muualla, tai tietojen poistamisesta tai säilyttämisestä ole kansainvälistä velvoitetta.

Pykäläluonnoksen ensimmäisen momentin 6 kohdassa tarkoitetut rikos- ja seuraamustiedot poistettaisiin, kun ne ovat käyneet tarpeettomiksi, kuitenkin viimeistään 10 vuoden kuluttua siitä, kun rikosta tai seuraamusta koskeva päätös tai tuomio on saanut lainvoiman. Perusteluissa on mainittu, että rikos- ja seuraamustietoja voivat olla liikennevälinen kuljettaminen päihtyneenä tai muu rikos, joka tehdään liikennevälinettä kuljettaessa. Perusteluihin on kir-

jattu, että rikos- ja seuraamustietoja voitaisiin tarvita muun ohella henkilön luvan, pätevyyden tai kelpoisuuden arvioimista varten.

Oikeusrekisterikeskus korostaa, että rikosrekisterin ja sakkorekisterin tiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain lisäksi, myös erityissäännösten nojalla. Tietojen poistamisesta säädetään omissa erityissäännöksissään. Poistoajat on määritelty rekisterien sisältämien arkaluonteisten henkilötietojen luonne ja rekisterien käyttötarkoitus huomioiden. Sekä rikos- että sakkorekisterin tietoja käytetään henkilön myös henkilön soveltuvuus- tai luotettavuusarvioiteja varten ja rekisterisäännöksiin kirjattujen poisto- tai luovutusrajoitusten jälkeen tietoja ei ole mahdollista saada henkilöarvioiteja varten.

Viitaten perustuslakivaliokunnan viimeaikaiseen käytäntöön³, Oikeusrekisterikeskuksen mielestä rikos- ja seuraamustietojen säilyttämistä ja poistoajkoja liikenneasioiden rekisterissä tulisi arvioida uudelleen erityisesti siitä näkökulmasta, että poistoajat ovat oikeasuhtaisia ottaen huomioon lähderekisterien suhteellisen lyhyet poistoajat.

3. Vaikutus täytäntöönpanotehtäviin

Lakiluonnoksen VI osan 1 luvussa säädettäisiin hallinnollisista seuraamuksista ja muutoksenhausta. Muutoksenhausta hallinto-oikeuteen säädettäisiin 6 §:ssä ja toisen momentin mukaan EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskevan asetuksen, EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen, EU:n tavaraliikennelupa-asetuksen nojalla tehty päätös, mukaan lukien IV osan 1 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettujen asetusten noudattamisen tehosteeksi asetettu uhkasakko, teettämisuhka tai keskeyttämisuhka voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Uhkasakkojen täytäntöönpanoviranomaisena Oikeusrekisterikeskus ei kannata vailla lainvoimaa olevan uhkasakon täytäntöönpanoa. Selkeämpää täytäntöönpanon kannalta olisi, että täytäntöönpano tapahtuisi sakon täytäntöönpanolain 2 §:n mukaisesti, eli uhkasakko pantaisiin täytäntöön vain lainvoimaisen tai muuten täytäntöönpanokelpoisen päätöksen perusteella.

Johtaja

Ritva-Liisa Raatikainen

Rekisteripäällikkö

Teemu Mikkola

³ Esim. PeVL 21/2012 vp

Postiosoite

PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite

Vanajantie 10 B
13110 Hämeenlinna

Puhelin

029 56 65631

Telefax

029 56 65703

Sähköposti

oikeusrekisterikeskus@om.fi